

نسخه تلفن همراه

پاسخ به سؤالات شرعی مخاطبان درباره احکام پوشش و آرایش

مطابق با فتاوی آیت الله العظمی خامنه ای؛ توسط حجت الاسلام والمسلمین فلاحزاده

پاسخ به سؤالات شرعی
مخاطبان درباره؛

احکام پوشش و آرایش

یکی از مباحث مهم فقهی که مورد نیاز آحاد افراد جامعه می باشد احکام «پوشش و آرایش» است. «پوشش» یک امر طبیعی برای انسان ها و از ممیزات او نسبت به دیگر موجودات است. «آرایش» هم رفتاری است که از تمایل انسان به خودآرایی نشئت می گیرد. اسلام در احکامی که در مورد پوشش و آرایش وضع کرده، این دو مسئله را نظام مند کرده به گونه ای که شخصیت وزین و مطلوب را برای آقایان و بانوان حفظ کند.

پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه ای **KHAMENEI.IR** چندی پیش اعلام کرد به پرسش های شرعی مخاطبان درباره ای احکام پوشش و آرایش پاسخ می دهد.

حجت الاسلام والمسلمین محمدحسین فلاحزاده - عضو دفتر استفتائات حضرت آیت الله العظمی خامنه ای و رئیس مرکز موضوع شناسی احکام فقهی - به پرتکرارترین سؤالات مطابق با فتاوی حضرت آیت الله العظمی خامنه ای پاسخ داده است که متن پاسخ ها همزمان با ۲۱ تیرماه، روز عفاف و حجاب به شرح زیر منتشر می شود.

○ فهرست اجمالی:

۱. محدوده‌ی پوشش خانم‌ها و آقایان در جامعه
۲. آیا پوشاندن پا در برابر نامحرم و در هنگام نماز واجب است؟
۳. آیا مردمی تواند همسرش را ملزم به بی‌حجابی یا حجاب کند؟
۴. آیا حلقه‌ی ساده‌ی ازدواج در دست خانم‌ها زینت محسوب می‌شود؟
۵. انتشار تصاویر با حجاب بانوان محجبه توسط خودشان در شبکه‌های اجتماعی
۶. استفاده از پوشش‌های رنگارنگ توسط بانوان
۷. پوشیدن ساپورت، شلوار لی و جین، روسری و کفش رنگی و مانتوی کوتاه در زیر چادر
۸. نگاه پزشک به بیمار غیرهمجنس
۹. مراجعه‌ی خانم به پزشک مرد در شرایطی که مهارت پزشک زن پایین تر است
۱۰. آیا باید تمام شهر را برای پیدا کردن پزشک همجنس بگردیم؟
۱۱. گرفتن نبض و معاینه‌ی چشم، گوش و دهان و دندان خانم توسط پزشک مرد
۱۲. چه نوع پوشش برای خانم‌ها از حیث رنگ، جنس و نوع در مقابل نامحرم اشکال دارد؟
۱۳. استفاده از چادر براق و رنگارنگ در برابر نامحرم
۱۴. استفاده از لباس‌های تنگ و چسبان
۱۵. پوشیدن جوراب نازک
۱۶. بستن موی بلند خانم‌ها در زیر روسری به طوری که منجر به برآمدگی در پشت سر بشود
۱۷. پوشیدن کفش پاشنه بلند برای بانوان
۱۸. پوشیدن تی شرت‌های کوتاه توسط پسران به طوری که بخشی از بدن نمایان شود
۱۹. میزان پوشش دختر در مقابل خواستگار
۲۰. الزام دختر بچه‌ها قبل از رسیدن به سن بلوغ به رعایت حجاب
۲۱. اجبار کارمندان زن به آرایش کردن در محیط کار توسط کارفرما
۲۲. آیا حکم پوشش در برابر نامحرم فامیل متفاوت است؟
۲۳. میزان پوشش زن در برابر محارم خود به غیر از همسر
۲۴. مصداق آرایش چیست؟
۲۵. کدام «عرف» ملاک است؟ عرف متشرعین یا عرف کوچه و بازار؟
۲۶. حاضر شدن خانم‌ها با ظاهر آرایش کرده در مقابل نامحرم
۲۷. کاشت ناخن و مژه‌ی مصنوعی
۲۸. حکم وضو و غسل با داشتن آرایش، لاک ناخن و کرم
۲۹. استفاده از عطر و ادکلن توسط خانم‌ها
۳۰. استفاده از لوازم آرایشی که ضرر جسمی به همراه دارد
۳۱. تتو کردن ابرو و سایر اعضای بدن
۳۲. اپیلاسیون بدن
۳۳. بلند بودن ناخن برای خانم‌ها
۳۴. رنگ کردن یا برداشتن ابرو برای خانم‌ها
۳۵. استفاده‌ی خانم‌ها از موی مصنوعی و نگاه نامحرم به آن
۳۶. تراشیدن ریش
۳۷. آیا آرایش کم هم حرام است؟
۳۸. مداد چشم
۳۹. کرم ضد آفتاب و کرم سفیدکننده
۴۰. تتو کردن خط چشم و خط لب
۴۱. ابرو برداشتن مردان
۴۲. استفاده از زیور آلات طلا و پلاتین برای مردان

۱. محدوده‌ی پوشش خانم‌ها و آقایان چقدر باید باشد؟

خانم‌ها در نگاه نامحرم تمام بدن را باید بپوشانند غیر از دو موضع که واجب نیست پوشانده شود البته در صورتی که آرایشی یا زیوری نداشته باشد. آن دو موضعی که واجب نیست یکی گردی صورت است به مقداری که در وضو لازم است شسته شود، یکی هم دست‌ها از نوک انگشتان تا مچ. این مقدار هم البته اگر آرایش و زینتی داشته باشد حتماً باید پوشانده شود. به دست داشتن انگشت هم اگر ساده باشد، چشمگیر نباشد، به نظر حضرت آقا پوشاندنش واجب نیست اما اگر ساده نیست و چشمگیر است باید پوشانده شود.

اصل حجاب درباره‌ی آقایان پوشاندن عورتین است اما اگر در جایی قرار می‌گیرند که در معرض نگاه نامحرم یا در معرض نگاه شهوت‌آلود دیگران یا به گونه‌ای است که طرف انگشت‌نما میشود، باید به مقدار لازم و متعارف بدن را بپوشانند.

۲. آیا پوشاندن پا از نگاه نامحرم برای خانم‌ها واجب است یا خیر؟ و حکم

پوشش پا برای خانم‌ها در هنگام نماز در صورتی که نامحرم در آنجا نباشد

چیست؟

خانم‌ها در مقابل نامحرم باید پاها را بپوشانند؛ تنها دو موضع برای پوشش خانم‌ها در حضور نامحرم استثنا شده است: «گردی صورت و دست‌ها تا مچ» البته به شرط اینکه آرایش و زیوری که جلب توجه کند و چشمگیر باشد نداشته باشند.

اما در نماز سه موضع استثنا شده که پوشاندن آن واجب نیست؛ «گردی صورت» به مقداری که در وضو شسته می‌شود، «دست‌ها تا مچ» و «پاها تا مچ» به شرط اینکه نامحرم نباشد.

۳. مرد تا چه اندازه اختیار دارد همسر خود را ملزم به پوشش و آرایش خاصی نماید؟ وزن تا چه حد باید به حرف شوهرش در این باره گوش دهد و رعایت حجاب یا رعایت نکردن آن را الزامی بداند؟

مسئله‌ی پوشش و آرایش ربطی به دستور یا نهی شوهر ندارد بلکه حکم خداست و خانم‌ها باید در جاهایی که حجاب واجب است یعنی در نگاه نامحرم مراعات کنند حتی اگر شوهر مخالفت کند.

بعکس در جاهایی که حجاب واجب نیست، اطاعت از امر شوهر به حجاب باز هم واجب نیست؛ مگر اینکه موردی باشد که اگر خانم اطاعت نکند، اختلاف یا مشاجره به وجود می‌آید و خدای ناکرده منجر به جدایی خواهد شد یا ترس از این باشد، در اینجا چون امر مهمی در میان است اطاعت لازم می‌باشد.

۴. آیا استفاده از حلقه‌ی ساده‌ی ازدواج برای خانم زینت محسوب می‌شود؟

انگشتر خانم‌ها اگر چشمگیر نبوده و ساده باشد -حالا فرقی نمی‌کند که مربوط به ازدواجش بوده یا خودش تهیه کرده و یا هدیه گرفته است- پوشاندنش واجب نیست. اما اگر انگشتر چشمگیر و خاص است باید از نگاه نامحرم پوشانده شود.

۵. برخی از خانم‌ها در شبکه‌های مجازی با قصد خیر و هدف ترویج حجاب اسلامی و چادر مشغول به فعالیت هستند و عکس‌های خود را با حجاب کامل منتشر می‌نمایند. لکن در برخی موارد همین تصاویر موجب سوءاستفاده قرار می‌گیرد؛ تکلیف چیست؟

اگر این تصاویر مورد سوءاستفاده قرار گیرد یا تحریک‌آمیز باشد یا مفسده‌ای برای خانم داشته باشد، جایز نیست.

۶. آیا استفاده‌ی نوع خاصی از حجاب با رنگ‌های متنوع جهت جذب دیگران به مقوله‌ی حجاب جایز است؟

استفاده از رنگ‌های متنوع اگر به گونه‌ای باشد که موجب جلب توجه نامحرم شده به طوری که خانم انگشت‌نما شود جایز نیست. درست است که برخی قصد خیر دارند و می‌خواهند حجاب تمیز و شیک داشته باشند و مرتب باشند و با این کار دیگران را جذب کنند تا حجاب ترویج پیدا کند، اما باید به این نکته توجه داشته باشند طوری نشود که در نگاه دیگران حتی بین خانم‌ها انگشت‌نما شوند؛ یا موجب جلب توجه نامحرم شوند که در این دو صورت جایز نیست. اما اگر این گونه نیست و حجابشان عادی است و دیگران هم جذب این حجاب می‌شوند، قطعاً اشکالی ندارد.

۷. حکم پوشیدن ساپورت و شلوار لی یا شلوار جین و روسری و کفش رنگی و مانتوی کوتاه در زیر چادر چیست؟

برای پوشش شرایطی ذکر شده از جمله اینکه برجستگی‌های بدن مشخص نباشد. در مورد ساپورت، این گونه است که تمام هندسه‌ی بدن مشخص است؛ بنابراین حجاب کاملی نیست اما نسبت به نوع‌های رنگی شلوار جین و لی، اگر زیر چادر باشد و پیدا نباشد، حکم خاصی ندارد؛ به فرض اینکه پیدا هم باشد اگر به قدری چسبان نباشد که هندسه‌ی بدن مشخص باشد - یعنی یک مقداری گشاد باشد که برجستگی بدن مشخص نباشد - و اینکه رنگش به گونه‌ای نباشد که فرد انگشت‌نما شود و به اصطلاح لباس شهرت نباشد، اشکالی ندارد.

۸. آیا منظور از نگاه پزشک به بیمار غیر همجنس، نگاه به قسمت‌های خاص بدن است و یا نگاه همراه با لذت و گناه به بیمار؛ در این صورت تشخیص توسط بیمار چگونه خواهد بود؟

نگاه حرام -چه برای پزشک و چه برای غیر پزشک- نگاه به قسمت‌هایی از بدن زن است که در نگاه نامحرم باید بپوشاند؛ یعنی نگاه به غیر از صورت و دست‌ها، یا نگاه شهوت‌آلود به خانم؛ این به حکم اولی نگاه حرام است. اما در صورت اضطرار و ناچاری که پزشک همجنس موجود نباشد یا اگر هست در دسترس نیست و فرد ناچار است، در این صورت پزشک قسمت‌های دیگر بدن را هم به ضرورت می‌تواند برای معاینه و معالجه‌ی لازم نگاه کند. تشخیص نگاه شهوت‌آمیز هم به خود پزشک برمی‌گردد و معمولاً تشخیصش برای بیمار مشکل است. اگر خانم می‌خواهد به پزشک مراجعه کند و می‌داند پزشک برای درمان او باید به جاهایی که نگاه نامحرم به آن حرام است نگاه کند، در صورتی که پزشک همجنس وجود داشته باشد، نمی‌تواند به پزشک غیر همجنس مراجعه کند و لو اینکه پزشک همجنس با تأخیر حاضر می‌شود، اما اگر تأخیر ممکن نیست و چاره‌ای ندارد، این مراجعه اشکال ندارد. اگر چه وظیفه‌ی پزشک هم این است که در نگاه به مقدار ضرورت اکتفا کند.

۹. در صورتی که پزشک متخصص همجنس و غیر همجنس برای خانم‌ها وجود دارد اما پزشک مرد برای معاینه و معالجه از تخصص بالاتری برخوردار است، آیا در این صورت مراجعه به پزشک مرد برای خانم‌ها جایز است؟

در صورتی که پزشک همجنس وجود دارد و می‌تواند معاینه و معالجه کند هر چند ممکن است پزشک غیر همجنس تخصص بالاتری داشته باشد، مراجعه به پزشک غیر همجنس در صورتی که مستلزم لمس و نظر حرام باشد جایز نیست.

اما اگر تخصص پزشک همجنس خیلی پایین است و مطمئن هستند که نمی‌تواند معالجه کند، در این صورت در حقیقت پزشک همجنس که بتواند این بیمار را معالجه کند وجود ندارد؛ اما باید توجه داشت بهانه‌ی اینکه پزشک غیر همجنس تخصص بالاتری دارد و بهتر عمل می‌کند، مجوزی برای مراجعه به او نیست.

۱۰. در شهرهای کوچک که متخصص خانم کم است، آیا باید کل شهر را بگردیم تا پزشک خانم پیدا کنیم؟ و در صورت نبود متخصص خانم، آیا لازم است به شهرهای همجوار برویم؟

به هر حال لمس بدن نامحرم حرام است و نگاه به آن قسمت‌هایی که باید پوشانده شود حرام است. خانم هم اگر بیمار باشد بدون مجوز شرعی نمی‌تواند خودش را در معرض نگاه یا لمس حرام قرار دهد؛ مثلاً اگر در آن طرف شهر و یا در شهرهای همجوار، پزشک متخصصی هست و ایشان هم بیماریش شدید نیست و از نظر مالی نیز برایش امکان دارد و به‌طور معمول هزینه‌اش را دارد و امکان مراجعه هم هست، این چنین شخصی نمی‌تواند مرتکب فعل حرام شود.

۱۱. گرفتن نبض و یا دیدن چشم و گوش و دهان و دندان خانم‌ها توسط پزشک مرد اشکال دارد؟

گوش از جمله قسمت‌هایی است که خانم باید از نگاه نامحرم بیپوشاند؛ بنابراین اگر مجوزی ندارد، مراجعه به پزشک غیر همجنس جایز نیست اما اگر اضطرار باشد (پزشک همجنس موجود نباشد) اشکالی ندارد.

درباره‌ی معاینه‌ی دهان و دندان و چشم هم بنابر احتیاط واجب پزشک غیر همجنس برای معاینه و معالجه نگاه نکند ولی اگر پزشک همجنسی وجود ندارد باز هم مثل سایر موارد اشکالی ندارد.

درباره‌ی گرفتن نبض هم اگر از روی لباس باشد یا پزشک دستکش داشته باشد و مفسده‌ای وجود نداشته باشد، اشکالی ندارد. اما اگر پزشک دستکش ندارد و از روی لباس هم نیست و بدن خانم لمس می‌شود، این کار جایز نیست مگر در صورت اضطرار.

۱۲. چه نوع پوششی از حیث رنگ، جنس و نوع برای خانم‌ها در مقابل نامحرم اشکال دارد؟

به‌طور کلی اگر لباس به گونه‌ای باشد که فرد را در نگاه دیگران انگشت‌نما نموده و یا جلب توجه نامحرم کند حتی در کیفیت پوشیدن - پوشیدن آن جایز نیست. در پوشش بیرون شرایطی برای لباس گفته‌اند: اینکه بدن را به مقدار کامل بپوشاند، خیلی نازک نبوده و بدن نما نباشد، از نظر حجم طوری باشد که برجستگی‌ها و برآمدگی‌های بدن را بپوشاند، خیلی تنگ و چسبان نباشد و همچنین این لباس مروج فرهنگ ابتذال و یا فرهنگ دشمنان نباشد. یعنی خودتان استقلال داشته باشید.

۱۳. آیا استفاده از چادر براق و رنگارنگ در برابر نامحرم اشکال دارد؟

نه، اشکالی ندارد مگر اینکه به گونه‌ای باشد که جلب توجه نامحرم کند یا در حدی است که فرد انگشت‌نما می‌شود.

۱۴. در استفاده از لباس‌های تنگ و چسبان چه معیارهایی باید رعایت شود؟

به‌طور کلی لباس نباید به قدری چسبان باشد که حجم و هندسه‌ی بدن مشخص شده و یا موجب جلب توجه نامحرم یا انگشت‌نما شدن شود.

۱۵. آیا پوشیدن جوراب نازک برای خانم‌ها به طوری که پادر مقابل نامحرم مشخص باشد جایز است؟

از جمله شرایط پوشش و لباس این است که بدن نما و نازک نباشد که پوست بدن پیدا باشد. بنابراین پا باید از نگاه نامحرم پوشانده شود، اگر خانمی جوراب نازک بپوشد که پادیده شود، حجابش کامل نیست و جوراب باید در حدی باشد که پا پیدا نباشد.

۱۶. خانم‌هایی که موی بلند دارند و موی خود را در زیر روسری یا چادر در پشت سرشان می‌بندند به گونه‌ای که یک برآمدگی زیر روسری یا چادر ایجاد می‌شود، این مسئله شرعاً چه حکمی دارد؟

اگر این وضع به گونه‌ای باشد که جلب توجه نامحرم کند یا خانم انگشت نما شود و شکل و شمایل خاصی پیدا کند حرام است اما اگر در آن حد نباشد اشکالی ندارد.

۱۷. پوشیدن کفش‌های پاشنه بلند برای بانوان چه حکمی دارد؟

اگر موجب جلب توجه نامحرم شود یا خانم انگشت نما می‌شود جایز نیست اما اگر در آن حد نباشد اشکالی ندارد.

۱۸. پوشیدن تی‌شرت‌های کوتاه برای پسران و مردان به نحوی که بخشی از بدن در معرض دید قرار می‌گیرد چه حکمی دارد؟

به طور کلی اگر انسان لباسی بپوشد که مثلاً کوتاه است یا قسمتی از بدن پیدا است یا شکل و شمایل خاصی دارد و جلب توجه می‌کند و ممکن است انگشت نما شود و مردم بگویند این چه وضعیت و لباسی است، اگر در آن حد باشد حرام است.

۱۹. پوشش دختر در مقابل خواستگار چگونه باید باشد؟

دختری که هنوز عقدش با پسری که به خواستگاری او آمده خوانده نشده - ولو انگشتر هم آورده باشند - بنا بر حکم اولی نامحرم هستند و حدود و ثغور شرعی در رابطه با حجاب، نگاه و حتی صحبت باید رعایت شود، اما یک استثنائی وجود دارد؛ زمانی که خواستگار آمده، همه‌ی صحبت‌ها شده و توافق صورت گرفته، فقط مانده که پسر نامزدش را خوب ببیند که آیا کاملاً مورد پسند است یا خیر؛ گفته‌اند یک نگاه به مو و اینها اشکالی ندارد آن هم احتیاط این است که لباس توری داشته باشد و از روی آن ببیند اما این بدان معنا نیست که هر روز خواست صبح و شب راه بیفتد دخترها را ببیند بعد راجع به شرایط صحبت بکند.

۲۰. آیا دختر بچه‌ها را قبل از رسیدن به سن بلوغ باید ملزم به رعایت حجاب کرد؟

کودک قبل از سن بلوغ تکلیف ندارد، ولی از نظر تربیتی اگر در معرض نگاه نامحرم است، باید تا حدودی حجاب را رعایت کند. این کار وظیفه‌ی پدر و مادر یا سرپرست کودک است. اما زمانی این کار واجب است که رعایت نکردن حجاب برای کودک مفسده داشته باشد یا در معرض نگاه حرام قرار گیرد یا خوف این باشد که اگر الان حجاب را رعایت نکند در آینده بی حجاب بار می‌آید و حجاب را مراعات نمی‌کند؛ در این صورت حجاب لازم است و در غیر این صورت خیر.

۲۱. بعضاً دیده می شود بعضی از فروشگاه ها یا شرکت ها برای جذب مشتری از دختران و زنان کارمند می خواهند نوع خاصی از آرایش و پوشش را داشته باشند که حدود شرعی در آن رعایت نمی شود. درآمدی که شرط به دست آمدنش قبول انجام چنین چیزی باشد برای دو طرف کارفرما و کارمند چه حکمی دارد؟

نه کارمند مجاز است اینجا دستور کارفرما را اطاعت کند و حجاب را رعایت نکند یا در مقابل نامحرم با آرایش ظاهر شود، نه کارفرما شرعاً مجاز است و چنین حقی دارد که چنین دستوری دهد؛ اگر هم دستور داد آنها نمی توانند اطاعت کنند و لذا اگر اطاعت کرده و حجاب را رعایت نکردند یا در مقابل نامحرم با آرایش حاضر شدند، کار حرامی مرتکب شده اند. اما درآمدشان، اگر کاری که انجام می دهند و شغلشان خلاف نباشد و کالایی که می فروشند فروش آن کالا اشکالی نداشته باشد، درآمد و مزدی که می گیرند حلال است. اما اقدام او به آرایش کردن یا اجبار کردن کارمندان به آرایش کردن، کار خلافی است و شایسته نیست که انسان درآمدی کسب کند که در طریق آن، کار حرام مرتکب می شود.

۲۲. دختری در بیرون از منزل چادری است و حجاب کامل دارد اما در داخل منزل و در مقابل نامحرم های فامیل لباس هایی می پوشد که حجابش کامل نیست یا حجم بدنش مشخص است. حکم این کار چیست و آیا تفاوتی بین نامحرم های فامیل و غریبه وجود دارد؟

تفاوتی بین نامحرم ها وجود ندارد و نامحرم نامحرم است؛ ممکن است در معاشرت مسائلی وجود داشته باشد؛ مثلاً اینکه یک خانم وقتی شوهر خواهرش به منزلشان می آید، با حفظ حجاب کامل، با او سریک سفره می نشیند و غذای خورد، اما با نامحرم غریبه سریک سفره نمی نشیند. اما اینکه آیا محرم و نامحرم درجه بندی دارد و یکی بیشتر نامحرم است آن

یکی کمتر، خیر.

۲۳. پوشش خانم‌ها در مقابل محارم غیر از همسر چگونه باید باشد؟

قسمت‌های خاص بدن باید پوشیده باشد و نگاه به غیر آن قسمت‌ها اشکال ندارد. ولی گاهی همان جا هم حکم ثانوی بار می‌شود؛ زمانی که خانمی در معرض نگاه بد محرم خود قرار بگیرد یا احتمال دهد که محرمش نگاه بد دارد یا برای او تحریک‌آمیز باشد یا از نظر تربیتی مشکلی وجود داشته باشد باید آن مواضع را هم بپوشاند.

۲۴. مصداق آرایش چیست؟

مصداق آرایش را باید عرف تعیین کند؛ یعنی عموم مردم - افرادی که در محل زندگی شخص هستند - اگر کاری را آرایش بدانند و خانم آن آرایش را داشته باشد باید از نگاه نامحرم بپوشاند. مثلاً کرم ساده و معمولی را کسی آرایش نمی‌گوید.

۲۵. منظور از عرف در بحث آرایش و زینت، عرف متشرعین است یا عرف

کوچه و خیابان؟

سؤال کردند این عرف چه کسانی هستند؟ متدین‌ها هستند یا مردم عادی؟ جواب این است که همه‌ی مردم هستند، آنهایی که آرایش را تشخیص می‌دهند - ولو متشرع هم نباشند ولی آرایش را می‌شناسند - اگر بگویند این کار آرایش است، آرایش محسوب شده و در غیر این صورت آرایش نیست.

۲۶. آرایش کردن زنان و ظاهر شدن در مقابل نامحرم چه حکمی دارد؟

اگر خانمی آرایش داشته باشد، باید آرایشش را از نگاه نامحرم بپوشاند. اگر او آرایش کند به قصد اینکه نامحرم ببیند، این کار حرام است؛ اگر عمداً در نگاه نامحرم چهره‌ی آرایش شده‌اش را نپوشاند آن نیز حرام است؛ مواردی هم که در بحث پوشش خانم‌ها استثنا

شده (گردی صورت و دست‌ها تا مچ) در صورتی است که آرایش و زینتی نداشته باشند.

۲۷. کاشت ناخن و مژه‌ی مصنوعی چه حکمی دارد و تکلیف چنین افرادی نسبت به وضو و غسل چیست؟

اگر این کار در وقت نماز صورت نمی‌گیرد و شخص می‌داند که برداشتن مانع بعداً مشکل است، بهتر است این کار را نکند. ولی اگر این کار را انجام داده است، حال وقت نماز شده و می‌خواهد نماز بخواند و به وضو یا غسل احتیاج دارد؛ در این وضعیت باید این مانع را برطرف کند، فرقی هم نمی‌کند ناخن کاشته باشد یا مژه‌ی مصنوعی، ولو اینکه این برطرف کردن با صرف وقت یا هزینه یا کمک گرفتن از دیگران ممکن بشود، به هر حال باید این مانع را برطرف کند زیرا وجود این مانع نمی‌گذارد آب به مژه‌های اصلی و پوست برسد.

اما اگر متوجه شود وقت نماز دارد می‌گذرد و فرصت برداشتن این مانع نیست یا هزینه‌ی بسیار بالایی لازم است که الان این هزینه را ندارد یا برداشتنش بسیار دشوار و سخت است و نتواند بردارد، آن وقت تکلیف و وظیفه عوض می‌شود؛ به این معنا که چون مانع وجود دارد باید وضو و غسل جبیره انجام دهد و نمازش را بخواند.

۲۸. حکم استفاده از لوازم آرایشی و انواع کرم‌ها و لاک چیست و تکلیف وضو و غسل کسی که استفاده کرده است چه می‌باشد؟

آراستگی و آرایش کردن برای خانم در صورتی که نخواهد در نگاه نامحرم ظاهر شود، برای شوهر یا حضور در مجلس زنانه که هیچ مرد نامحرمی وجود ندارد اشکالی ندارد؛ اما اگر خدای ناکرده این آرایش برای نامحرم باشد یا می‌داند در معرض نگاه نامحرم قرار می‌گیرد، آرایش کردن برای نامحرم حرام است.

حالا اگر شخص آرایش کرده باشد، تکلیفش برای وضو و غسل چیست؟ اگر آرایش در حدی است که آب به پوست نمی‌رسد حتماً باید آن را برطرف کند اما اگر وضعیتی دارد که نمی‌-

تواند آرایش را برطرف کند، مثلاً وقت نماز می گذرد یا اینکه اینها الان برطرف نمی شود یا خیلی سخت است و یا موادی لازم دارد که الان در دسترس نیست یا هزینه اش را ندارد، در این وضعیت از باب ناچاری تکلیف عوض می شود و با همان وضعیت وضو می گیرد یا غسل می کند و حکم وضو و غسل جبیره را پیدامی کند.

۲۹. استفاده از عطر و ادکلن برای خانم ها چه حکمی دارد؟

استفاده از عطر و ادکلن اگر برای شوهر یا حضور در مجلس زنانه یا در جمع محرم ها باشد اشکالی ندارد اما عطر و ادکلنی که موجب توجه نامحرم شود یا ممکن است نامحرم استشمام کند و تحریک شود حرام است.

۳۰. حکم استفاده از لوازم آرایشی که بعضاً مضر هستند چیست؟

اگر ضرر قابل توجه داشته باشند، استفاده از آنها حرام است؛ ممکن است برخی آرایش ها سوزش یا درد مختصری داشته باشد ولی ضرر معتنا بهی نداشته باشد، که اشکالی ندارد. به هر حال تشخیص با خود مکلف است یا به تشخیص متخصص اعتماد کنند. ممکن است کسی بیماری پوستی داشته باشد و استفاده از یک نوع لوازم آرایش برای او مضر باشد نه برای افراد دیگر که در این صورت استفاده از آن برای او حرام است.

۳۱. تتو کردن ابرو و سایر اعضای بدن چه حکمی دارد و وظیفه ی مکلف

نسبت به وضو و غسل چیست؟

تتو کردن اگر برای بدن ضرر قابل توجهی داشته باشد یا تصاویر مستهجن یا مطالب باطلی را بر بدن تتو کنند جایز نیست؛ اما اگر برای بدن ضرری نداشته باشد و مطالبی که نوشته شده، مطالب یا نماهای حرامی نباشد و مفسده ی دیگری بر این کار مترتب نشود اصلش اشکالی ندارد؛ اگر چه مستحب و پسندیده هم نیست.

تتو کردن همچنین نسبت به وضو و غسل -آن چیزی که امروزه متداول است در تتو کردن

که جوهر زیر پوست می‌رود - مانع نیست و وضو و غسل فرد اشکالی ندارد. اما حکم تتو کردن از جهت دیگر این است که اگر خانمی ابرو یا دستش را تتو کرده و آرایش محسوب شود ولو آرایش ثابت، باید از نگاه نامحرم بپوشاند.

۳۲. آیا اپیلاسیون بدن جایز است؟

اپیلاسیون با لحاظ دو شرط جایز است:

اول اینکه این کار ضرری نداشته باشد. اگر چه این برمی‌گردد به تشخیص خود مکلف یا متخصصان؛

دوم اینکه مستلزم کار حرامی نباشد؛ یعنی نگاه یا لمس حرام در بین نباشد. اما اگر ضرر داشته باشد یا مستلزم کار حرامی مثل لمس و نظر حرام باشد جایز نیست.

۳۳. آیا بلند بودن ناخن خانم‌ها جایز است؟ آیا زینت محسوب می‌شود و

از نگاه نامحرم باید پوشانده شود؟

بلند بودن ناخن خانم‌ها اشکال ندارد اما به شرط اینکه غیر متعارف نباشد که انگشت نما شوند؛ به هر حال اگر زینت محسوب شود باید از نگاه نامحرم بپوشانند.

۳۴. حکم پوشش برای ابروی برداشته شده یا رنگ شده‌ی خانم‌ها

چیست؟

اگر در حدی است که عرفاً می‌گویند آرایش یا رنگ کرده و یا ابرو برداشته باید از نگاه نامحرم بپوشاند، اما اگر نه مختصر است که عرفاً نمی‌گویند آرایش کرده، پوشاندنش واجب نیست.

۳۵. حکم استفاده از موی مصنوعی توسط خانم‌ها و نمایش دادن آن به نامحرم چیست؟

اصل استفاده از موی مصنوعی اگر مانع وضو نباشد و مفسده نداشته باشد اشکال ندارد اما بنابر احتیاط واجب باید از نگاه نامحرم پوشانده شود.

۳۶. حکم تراشیدن ریش یا قسمت‌هایی از گونه یا ریش پرفسوری چیست؟

تراشیدن با تیغ یا وسایل و ماشین‌هایی که مثل آن می‌تراشند بنابر احتیاط جایز نیست اما اصلاح گونه‌ها و زیر گلو اشکالی ندارد و ریش به اصطلاح پرفسوری بنابر احتیاط جایز نیست.

۳۷. آیا از نظر شرعی فرقی بین آرایش کم و زیاد وجود دارد؟

فرقی بین آرایش کم و زیاد نیست اگر خانم کاری کرده که عرفاً می‌گویند آرایش کرده مثلاً ابروها یا چشم را مداد کشیده یا رژ لب زده است و مقابل نامحرم نپوشانده است حرام است. اما اگر در حدی نیست که عرفاً بگویند آرایش کرده مثلاً کرمی زده و کمی زیباتر شده است پوشاندنش از نگاه نامحرم واجب نیست.

۳۸. برخی بانوان پلک پایین را با مداد سیاه می‌کنند؛ آیا این کار برای وضو مشکل ایجاد می‌کند؟

اگر جرم داشته باشد در حدی که روی پوست را گرفته و مانع رسیدن آب شود یا در حدی است که شک دارد مانع است یا نه، باید برطرف کند تا مطمئن شود چیزی روی پوست نیست اما اگر صرفاً رنگ است و مانع جرمی نیست اشکالی ندارد.

۳۹. آیا محو کردن لک‌های پوست با کرم‌های آرایشی و حضور با این حد از آرایش در جایی که نامحرم حضور دارد اشکال دارد؟

اگر صرفاً لک‌های صورت را برطرف کند یا کرمی زده و صورتش کمی شفاف شده است یا مثلاً کرم ضد آفتاب یا سفید کننده زده اما در حدی نیست که بگویند آرایش کرده است، پوشاندنش از نگاه نامحرم واجب نیست اما اگر بیش از این مقدار است که می‌گویند آرایش کرده ولو آرایش کم باشد باید از نگاه نامحرم بپوشاند.

۴۰. برخی از خانم‌ها خط چشم و خط لب را تتو می‌کنند. آیا پوشاندن صورت با این وضعیت از نگاه نامحرم واجب است؟

به هر حال اگر کاری انجام دهد که بگویند آرایش کرده باید از نگاه نامحرم بپوشاند.

۴۱. اخیراً رایج شده است که برخی پسران و مردان ابرو برمی‌دارند؛ آیا این کار اشکال دارد؟

به طور کلی آرایش زنانه برای مردان و آرایش مردانه برای زنان حرام است. از نظر اسلام آن شخصیت و تشخیص مردانه برای مردان باید حفظ شود و آن شخصیت زنانه هم برای زنان؛ همچنان که گفته‌اند لباس خاص خانم‌ها را آقایان نپوشند و لباس خاص مردان را زنان نپوشند مگر برای یک غرض عقلایی مثلاً اجرای فیلم یا نمایش.

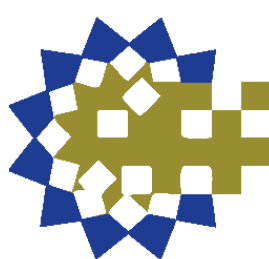
۴۲. چه زینت، آرایش و زیورآلاتی برای مردان حرام است؟

آرایشی که متناسب با مردان باشد، جلف و سبک نباشد که فرد انگشت نما شود، اشکالی ندارد اما اگر مثل برخی که موی سرشان را به گونه‌ای ماشین می‌کنند که در جامعه انگشت‌نما می‌شوند و همه نگاه می‌کنند که این چه شکلی است، حرام است.

از نظر زیورآلات طبق حکم کلی استفاده‌ی طلا برای مردان حرام است؛ حال انگشتر، حلقه

یا گردنبند باشد، مربوط به دامادی باشد یا غیر از آن، یک بار بیپوشد یا ده بار، کلاً طلا برای مردان حرام است از هر نوعی که باشد؛ چه طلای سفید باشد چه طلای زرد و در نماز هم اگر مرد زیور طلا داشته باشد مثلاً گردنبند، حلقه، انگشتر یا... نمازش باطل است.

در مورد طلای سفید، اگر چیزی که طلای سفید نامیده می شود همان طلای زرد است که بر اثر مخلوط کردن ماده ای، رنگ آن سفید شده، حرام است ولی اگر عنصر طلا در آن به قدری کم است که عرفاً به آن طلانی گویند مانع ندارد و پلاتین نیز اشکال ندارد.

دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه ای

KHAMENEI.IR